

RAFTO

Raftoprisen 2020 Prisbegrunnelse 24.09.2020

Raftoprisen 2020 tildeles Egyptian Commission for Rights and Freedoms (ECRF), for sin modige motstand mot fryktregimet i Egypt. ECRF dokumenterer, rapporterer og skaper bevissthet om de alvorlige krenkelsene av menneskerettigheter i og utenfor Egypt og gir juridisk hjelp til ofre for brudd på menneskerettighetene. Nå, nesten ti år etter den arabiske våren, er det på tide å fokusere på den alarmerende situasjonen for grunnleggende menneskerettigheter i Midtøsten.

Egyptian Commission for Rights and Freedoms (ECRF)

ECRF ble grunnlagt av Mohamed Lotfy og Ahmed Abdallah i kjølvannet av statskuppet i 2013. ECRF har på relativt kort tid vokst til et team på over 50 advokater og researchere som sammen med rundt 1000 frivillige arbeider for å gi partipolitisk uavhengig støtte til forsvarere av menneskerettighetene. ECRF bruker de delene av det egyptiske rettssystemet som fremdeles fungerer til å forsvare menneskerettighetene til politiske fanger, straffeforfulgte menneskerettighetsaktivister, demonstranter og ofre for tvungne forsvinninger og tortur, til tross for ekstremt vanskelige arbeidsforhold. I dette fryktregimet utgjør ECRFs strålende arbeid et fyrtårn av håp for menneskerettighetene.

«Hvis alle blir brakt til taushet, vil det være en definitiv seier for de nåværende styresmaktene og Egypts fryktregime.» (ECRF)

ECRF opererer i hele Egypt, med fredelige, juridiske midler. Organisasjonen sørger for omfattende dokumentering, observasjon og granskning av brudd på menneskerettighetene. I dette arbeidet møter ECRFs advokater og researchere ofre, innhenter vitneutsagn og analyserer dokumenter og dommer. ECRF har krisetelefon der slektninger og venner kan melde fra om vilkårlige arrestasjoner, og blir daglig varslet om tvungne forsvinninger gjennom «Stopp tvungne forsvinninger»-kampanjen som i løpet av fem år dokumenterte 2723 tilfeller av tvungne forsvinninger.

Gjennom dokumentasjon, kampanjer og rettshjelp har ECRF bidratt til at flere ofre er kommet til rette. De bruker dokumentasjonen i rettslig forsvar, rapporter, strategiplaner, støttearbeid, pressemeldinger og kampanjer i sosiale medier for å øke bevisstheten om menneskerettighetsbruddene.

I fjor publiserte ECRF 13 store rapporter om temaer som strafferett, flyktninger og asylsøkere, transeksuell synlighet og hvilke konsekvenser den egyptiske grunnlovens lovtilllegg får for menneskerettighetene.

ECRF spilte en viktig rolle i lanseringen av Egypt Death Penalty Index – en nettside som viser oversikt over alle dødsdommer i Egypt fra 2011 til 2018. I kampanjen «kvinnens måned» løftet organisasjonen frem historiene til kvinnelige menneskerettighetsforsvarere i Jemen, Sudan, Palestina, Syria, Libanon, Marokko, Saudi-Arabia og Egypt. Internasjonale menneskerettighetsorganisasjoner som Amnesty International og høyt respekterte nyhetskanaler som The Guardian og The Washington Post bruker ECRFs dokumentasjon som kilde.

Egyptys fryktregime

Den arabiske våren i Egypt og andre autoritære regimer i Midtøsten i februar 2011 var et opprør mot mange tiår med autoritært styre. I Egypt førte hardnakkede demonstrasjoner til demokratiske valg. Etter en politisk krise i 2013 overtok imidlertid hæren kontrollen igjen, og siden da har general Abdel Fattah el-Sisi vært landets president. Den urovekkende menneskerettighetssituasjonen er blitt ytterligere svekket under hans lederskap og er nå verre enn noen gang.

Egypt har med sin befolkning på 100 millioner mennesker en strategisk posisjon i Midtøsten. Som en hovedaktør i regionen, baner landets autoritære kurs veien for en ny normal – systematiske og rutinemessige brudd på rettsprinsipper og grunnleggende menneskerettigheter.

«Egyptiske myndigheter har gjort det helt klart at alle som utfordrer den offisielle fremstillingen av virkeligheten, vil bli hardt straffet.» (Philip Luther, leder for Amnesty Internationals arbeid i Midtøsten og Nord-Afrika).

I et brev fra oktober 2019 skrev en ung politisk fange, Shady Habash, at det var fryktelig vanskelig «å unngå å bli gal eller dø en langsom død når man er blitt stuert bort i et rom for to år siden og glemt». Den egyptiske filmskaperen (24) døde i et høyrisikofengsel i Kairo etter to års fangenskap uten lov og dom. Hans forbrytelse var å lage en satirisk video om presidenten. Habash døde av mangel på medisinsk hjelp. Denne mannens skjebne er ett av mange eksempler på hvordan borgere som utfordrer den offisielle fremstillingen av virkeligheten, systematisk blir brakt til taushet. Strategiene som brukes for å opprettholde frykten og undertrykkingen, er brutale.

Regjeringens sikkerhetsstyrker gjør seg ofte skyldige i tvungne forsvinninger og massearrestasjoner der kritiske stemmer blir holdt isolert i måneder, uten mulighet til å kommunisere med omverdenen. Mange tusen politiske opposisjonelle – selv barn – er blitt arrestert i store kampanjer. Ofrene blir ofte holdt innesperret under elendige forhold i overfylte fengsler uten tilgang til forsvarlig medisinsk behandling. Amnesty International rapporterer om tortur og ydmykende forhold i egyptiske fengsler. I mange tilfeller får ikke engang de arresterte vite hva de er tiltalt for. Advokater hindres i å representere klientene sine gjennom tvungne forsvinninger og arrestasjoner. Både i sivile og militære domstoler er det vanlig med dødsdommer.

Regimet har dramatisk redusert mulighetsrommet for sivilsamfunn og politisk uenighet gjennom restriksjoner, reiseforbud og angrep mot menneskerettighetsforkjempere. I august 2019 godkjente president el-Sisi en lov som sterkt begrenser handlingsrommet for ikke-statlige organisasjoner. Abdel Fattah el-Sisis regjering dekker seg bak «krigen mot terrorisme» for å skjule maktmisbruket. I april 2017 erklærte regjeringen unntakstilstand, og dermed fikk sikkerhetsstyrkene uinnskrenket makt. I 2019 vedtok regjeringen et grunnlovstillegg som konsoliderer det autoritære styret – nok et angrep på rettsstatsprinsippene. Under pandemien i 2020 risikerer leger i Egypt som klager over manglende smitteverneutstyr (PPE) eller kritiserer myndighetenes respons på pandemien, avhør, pågrep eller tvungen overføring til avsidesliggende sykehus i tillegg til risikoen for å dø av covid-19.

ECRFs arbeid koster medlemmene dyrt. Siden 2016 er fem personer tilknyttet ECRF blitt arrestert: styrelederen Ahmed Abdallah, den daværende minoritetsrettighetseksperten Mina Thabet og styremedlemmet Ahmed Abdel Fattah. Disse tre ble løslatt noen måneder etter pågripelsen, mens andre ble utsatt for tvungne forsvinninger. Nå sitter to ansatte arrestert. I juni 2019 ble ECRFs researcher Ibrahim Ezz El-Din arrestert av egyptiske sikkerhetsstyrker og ført til et ukjent sted. Han var savnet i 167 dager før han kom til rette, siktet for «å spre falske nyheter» og å ha «deltatt i en terrororganisasjon». Ezz El-Din er fremdeles fengslet. Amnesty International rapporterer at helsetilstanden hans blir stadig dårligere. Den andre er den erfarne arbeidsrettsadvokaten Haytham Mohamadein, som har sittet fengslet etter lignende anklager siden mai 2019.

Rettsstatsprinsippene må prioriteres

Den nåværende stabiliteten i regionen bygger på frykt og politisk undertrykkelse, men politisk stabilitet kan ikke baseres på unntakstilstandstiltak. Ti år etter den arabiske våren er tiden inne for å prioritere forsvaret for grunnleggende menneskerettigheter i Egypt og andre autoritære regimer i Midtøsten.

ECRFs innsats er et eksempel til etterfølgelse for menneskerettighetsarbeid i autoritære regimer. Derfor tildeles Raftoprisen 2020 *Egyptian Commission for Rights and Freedoms* for deres modige forsvar av grunnleggende menneskerettigheter.

FN og FNs medlemsstater må prioritere rettssikkerheten i regionen. Vi oppfordrer verdenssamfunnet til å legge press på egyptiske myndigheter for å få slutt på tvungne forsvinninger, massearrestasjoner og tortur, og for å åpne for sivilsamfunnet og politisk uenighet.

Egypt må respektere FNs konvensjon mot tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff (CAT), og ratifisere FNs konvensjon om beskyttelse mot tvungne forsvinninger. Vi oppfordrer Egypt på det sterkeste til å respektere rettsstatsprinsippene og de egyptiske borgernes liv og integritet.

Raftostiftelsen

Bergen, onsdag 19. august 2020

Raftoprisen vil bli delt ut kl. 18.00 søndag 8. november 2020 på Den Nationale Scene i Bergen.

Oversatt til norsk av Lene Stokseth.

Kilder:**ECRF:**

New Internationalist:

<https://newint.org/features/web-exclusive/2018/04/20/ecrf-victory-for-activists-in-egypt>

Youtube (ECRF):

https://www.youtube.com/watch?time_continue=4&v=7kseuuaARZQ&feature=emb_logo

Egypt Death Penalty Index:

<https://egyptdeathpenaltyindex.com/about/>

Egypt's fryktregime:

The Guardian:

<https://www.theguardian.com/world/2019/oct/23/mohamed-ali-egyptian-exile-in-shock-over-street-protest-arrests>

The Washington Post:

https://www.washingtonpost.com/world/middle-east/egypt-expands-its-crackdown-to-target-foreigners-journalists-and-even-children/2019/10/30/d83ef1ae-f1a2-11e9-b2da-606ba1ef30e3_story.html

Amnesty International:

<https://www.amnesty.org/en/countries/middle-east-and-north-africa/egypt/report-egypt/>

Amnesty International:

<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/05/egypt-end-relentless-attacks-on-journalists-and-other-media-workers/>

The New York Times:

<https://www.nytimes.com/2020/05/02/world/middleeast/egypt-shady-habash-dead-sisi.html>

The Washington Post:

https://www.washingtonpost.com/world/middle-east/egypt-expands-its-crackdown-to-target-foreigners-journalists-and-even-children/2019/10/30/d83ef1ae-f1a2-11e9-b2da-606ba1ef30e3_story.html

Human Rights Watch:

<https://www.hrw.org/report/2016/09/28/we-are-tombs/abuses-egypts-scorpion-prison>

Amnesty International:

<https://www.amnesty.org/download/Documents/MDE1219662020ENGLISH.pdf>

Human Rights Watch:

<https://www.hrw.org/news/2019/03/25/why-executions-egypt-are-skyrocketing-and-why-they-should-end>

Front Line Defenders:

<https://www.frontlinedefenders.org/en/location/egypt>

Human Rights Watch:

<https://www.hrw.org/world-report/2020/country-chapters/egypt>

Amnesty International:

<https://www.amnesty.org/download/Documents/MDE1219662020ENGLISH.pdf>

Front Line Defenders:

<https://www.frontlinedefenders.org/en/case/ecrf-board-member-ahmed-abdel-fattah-ibrahim-preventive-detention>

Front Line Defenders:

<https://www.frontlinedefenders.org/en/case/detention-ibrahim-ezz-el-din>

Amnesty International:

<https://www.amnesty.org/download/Documents/MDE1219662020ENGLISH.pdf/>

Amnesty International:

<https://www.amnesty.org/en/documents/mde12/1966/2020/en/>

FIDH (International Federation for Human Rights):

<https://www.fidh.org/en/issues/human-rights-defenders/egypt-continuing-arbitrary-detention-of-mr-haytham-mohamadein>

Rettsstatsprinsippene må prioriteres:

High Commissioner for Human Rights (UN Human Rights):

https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/TreatyBodyExternal/Treaty.aspx?CountryID=5&Lang=EN

High Commissioner for Human Rights (UN Human Rights):

<https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CED/Pages/ConventionCED.aspx>